

اهمیت سطح علمی معلم در

یادگیری دانش آموزان

نویسندگان:

میشل یین، لاری کاندلر، بورهان آگوت، استفانی کرونین

ترجمه و گردآوری از

اعظم رضوی، الناملاهاشمی، آمنه حبیب الله

عنوان و نام پدیدآور :	اهمیت سطح علمی معلم در یادگیری دانش آموزان/ بین میشل ... [و دیگران] : ترجمه و گردآوری [صحیح : ترجمه] اعظم رضوی، النا ملاهاشمی، آمنه حبیب اللهی.
مشخصات نشر :	ارومیه: مهر معلم، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری :	۱۰۶ ص: جدول، نمودار.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۹۸۲۸۰-۵-۹: ریال ۱۰۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی :	فیبا
یادداشت :	Teacher effectiveness in adult education: The importance Of ...: عنوان اصلی: teacher background Qualification for student learning
یادداشت :	مولفان میشل بین، لاری کاندلی، بورهان آگوت، استفانی کرونن، کتابنامه.
موضوع :	معلمان - اثر بخشی
موضوع :	Teacher effectiveness
موضوع :	تدریس اثربخش
موضوع :	Effective teaching
موضوع :	یادگیری
موضوع :	Learning
رده بندی کنگره :	۱۳۹۷ الف/۱۰۲۵/۳۱ B
رده بندی دیویی :	۱۰۱
شماره کتابشناسی ملی :	۵۱، ۷۳۶

نام کتاب: اهمیت سطح علمی معلم در یادگیری دانش آه زان
 نویسنده: میشل بین، لاری کاندلی، بورهان آگوت، استفانی کرونن
 ترجمه و گردآوری: اعظم رضوی، النا ملاهاشمی، آمنه حبیب اللهی

چاپ اول: ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰ جلد

شابک و قیمت: ۹-۵-۹۸۳۸۰-۶۰۰-۹۷۸: ۱۰۰۰۰۰ ریال

ناشر: مهر معلم

آدرس دفتر پخش: ارومیه-خیابان والفجر ۱، خیابان فلاحي ۱، کوی دوم، پ ۷. تلفن: ۰۹۱۴۳۴۰۵۷۴۵

Azamrazavi1393@gmail.com

صفحه	عنوان
۱۱.....	مقدمه
۱۷.....	بخش اول: خلاصه اجرایی
۲۲.....	نکات برجسته: آنچه ما تا کنون آموخته ایم!
۲۵.....	گام های پیشنهادی بعدی
۲۹.....	بخش دوم: چارچوب نظری
۳۱.....	مقدمه
۳۳.....	چارچوب نظری
۳۷.....	بخش سوم: داده ها
۴۷.....	بخش چهارم: روش
پس	انتخاب متغیر نتیجه مناسب: دستاوردهای نمره پیش و پس آزمون در برابر نمره پس
۴۷.....	آزمون
۴۸.....	مدل تحلیلی ۱: مربع های معرکبی
۵۰.....	مدل تحلیلی ۲: مدل اثرات ثابت دانش آموزی
۵۰.....	مدل تحلیلی ۳: مدل اثر تصادفی معلم (مدل سازی خطی سلسله مراتبی دوطرفه)
۵۱.....	مقایسه نتایج مدل پیشنهادی
۵۵.....	بخش پنجم: تایید
۵۷.....	یافته های ایالت شماره ۱
۵۷.....	یافته های معلم
۵۸.....	یافته های دانش آموزی
۵۸.....	یافته های ایالت شماره ۲
۵۸.....	یافته های معلم
۵۹.....	یافته های دانش آموزی
۶۰.....	یافته ها بر اساس ایالت شماره ۲
۶۰.....	یافته های معلم
۶۰.....	یافته های دانش آموزی

۶۴.....	تجزیه و تحلیل بیشتر از مطابقت نژاد و قومیت معلم با دانش آموز.....
۶۷.....	ششم: توصیه هایی بر اساس داده های جمع آوری شده.....
۷۱.....	بحث و نتیجه گیری.....
۷۵.....	ضمائم.....
۸۹.....	نکات فنی.....
۹۱.....	روش تمیز داده ها.....
۹۶.....	استاندارد سازی نمرات پیش و پس آزمون دانش آموزی.....
۹۹.....	منابع.....
۱۰۵.....	درباره موسسات تحقیقاتی آمریکا.....

www.ketab.ir

مقدمه

سلامت هر جامعه به کیفیت نظام آموزشی آن وابسته است. اگر دانش آموزان، ارزش‌ها، هنجارها و مهارت‌های اجتماعی لازم برای شهروندی خوب بودن را نیاموزند و همچنین مهارت‌ها و تخصص لازم برای انجام وظایف فردی و اجتماعی خود را به طور مؤثر و کارآمد فرا نگیرند، واحدهای آموزشی رسالت خود را به انجام نرسانیده‌اند. تحقق این رسالت مستلزم توجه به کیفیت نظام آموزشی است. افزایش انعطاف پذیری نیروی کار برای بهبود رقابت پذیری کشور، مبارزه علیه طرد اجتماعی در جامعه و بالا بردن تقاضا برای آموزش و پرورش هدفهایی هستند که بدون بهبود کیفیت آموزش و پرورش رسیدن به آنها میسر نیست.

در مورد اهمیت کیفیت در آموزش و پرورش، دیوید کمپ می‌گوید: آموزش و پرورش باید به تعالی پردازد؛ اگر به کیفیت توجه نکنیم، همه کوشش‌ها و هزینه‌های ما بیهوده است، زیرا نه فقط عمر دانش آموزان خود را تباه کرده‌ایم بلکه توانایی خویش را برای رقابت و بقا در جهان که خود را مسئول زندگی ما می‌داند از دست داده‌ایم.

کیفیت چالش و مسئله مهمی است. ترنلی و پررا معتقدند، کشورهای کمتری که از لحاظ درآمد در سطح پایین و متوسطی قرار دارند، عموماً کیفیت پایین است و در بسیاری از مکانها در حالی که نرخ ثبت نام بالا رفته، کیفیت رو به زوال گذاشته است.

لغت‌نامه‌ی دهخدا کیفیت را صفت و چگونگی، چونی، حالت و وضعی که در چیزی حاصل باشد، معنی کرده است. فایگن بام تعریف گویایی از کیفیت ارائه می‌دهد: کیفیت

یعنی توانایی یک محصول در برآوردن هدف مورد نظر، که با حداقل هزینه ممکن تولید شده باشد.

آنچه بر ابهام هر چه بیشتر معنای کیفیت می‌افزاید این است که این مفهوم همانند هر واژه‌ی ارزشی دیگر قابل تعبیر و تفسیر است؛ مفهومی متغیر و پویا دارد و ممکن است آنچه که امروز کیفیت تلقی می‌شود فردا چنین نباشد. در همه‌ی الگوهای آموزشی وصول به آرمان‌ها، آن‌چنان که در هر الگویی تصور و تصویر می‌شوند، نهایت مقصد و مقصود است و لذا در ارتباط تنگاتنگ با آنهاست که کیفیت معنی پیدا می‌کند و تن به سنجش و ارزیابی می‌دهد. این اصل و قاعده در مورد نظام تعلیم و تربیت اسلامی نیز صادق است. با این ملاحظه که در این نظر کیفیت یک نقطه ثابت نیست، بلکه یک حرکت است. گاهی به جلو نهادن و پیش رفتن و به وضوح آرمانی نزدیک و نزدیک‌تر شدن است و به گفته‌ی پر از راز و رمز ابوسعید ابوالخیر همه انبیاء و ای همین آمدند که به مردم بگویند: ای مردم، هرکسی از هر کجا که هست قدمی فراتر گذارد و پیش تر رود. در یک نظام آموزشی کیفیت یعنی تحقق استانداردهای از پیش تعیین شده و معیار. به عبارت دیگر، منظور از کیفیت اطمینان از انجام اقدامات و فعالیت‌ها در قالب برنامه‌ها و با رعایت استانداردهای مصوب می‌باشد.

تعریف‌های گوناگونی درباره کیفیت نظام آموزشی عرضه شده است. بر اساس یکی از این تعاریف، کیفیت نظام آموزشی در رابطه با ویژگی‌هایی است که از نظر اجتماعی به عنوان معرف درجه عالی بودن آن نظام منظور می‌شود. مثلاً در مورد نظام آموزشی، این ویژگی‌ها را می‌توان درباره هر یک از عوامل، درونداد، فرایند و برونداد مورد نظر قرار داد و کیفیت را تعریف کرد. بر این اساس، اگر کیفیت را در رابطه با ویژگی‌های معلمان تعریف کنیم در صورتی نظام آموزشی از کیفیت مطلوب برخوردار است که مهارت‌های

علمی و حرفه ای معلمان در سطح مطلوبی قرار داشته باشد و از نظر تسهیلات و دانش تخصصی دچار ضعف و نقصان نباشند، یا به لحاظ حرفه ای، توانایی ایجاد ارتباط مناسب با فراگیران و تسلط بر روش های تدریس را دارا باشند.

کیفیت آموزش و پرورش، در حقیقت بستگی به کیفیت عواملی دارد که در تولید این خدمت مشارکت می نمایند. این عوامل به قرار زیر هستند:

۱- کیفیت دانش آموزان بعنوان دریافت کنندگان آموزش و متقاضیان تحصیل علم، که طرف تقاضا را تشکیل می دهند.

۲- کیفیت معلمان بعنوان عرضه کنندگان خدمت آموزش ارائه دهندگان دانشی، که طرف عرضه را تشکیل می دهند.

۳- کیفیت امکانات و تجهیزات سرورس برای فراهم آوردن محیطی مطلوب که در آن عمل آموزش به صورت مفیدتری ارائه گردد.

۴- کیفیت خدمات اداری سازمان های هدایت کننده و برنامه ریزان آموزشی در جامعه، آنان که اهداف کمی و کیفی آموزش را ترسیم و بر اساس آن منابع لازم را تخصیص می نمایند.

لحظه سرنوشت ساز آموزش لحظه ای است که دانش آموز یاد می گیرد. تحقیق و تجربه نشان می دهد که یادگیری نتیجه یک عامل خاص مثل جزوه درسی، برنامه درسی یا حتی معلم نیست. یادگیری به کل بافت یادگیری و ترکیب کل دروندادها بستگی دارد. آموزش نتیجه کل عوامل است. یونسکو (۲۰۰۵)، تدریس خوب، برنامه درسی مرتبط، محیط های

آموزشی مجهز، مدیریت اثربخش و کاربرد روش‌های یادگیرنده محور را عوامل مؤثر در دستیابی به کیفیت می‌داند.

هر جامعه‌ای دارای مقیاس‌ها یا شاخص‌هایی صریح یا ضمنی درباره‌ی کیفیت آموزشی می‌باشد. به طور کلی این شاخص‌ها را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد: دروندادهای آموزشی، بروندهای آموزشی و فرایندهای آموزشی. دروندادها شامل مقیاس‌های مالی، کالبدی و نوری انسانی است. نیروی انسانی با کیفیت مهمترین مزیت رقابتی سازمان و کمیاب‌ترین منبع در اقتصاد دانش محور امروز است آنچه در جهان پر رقابت امروز مزیت رقابتی سازمان‌ها را تضمین می‌کند نیروی انسانی با کیفیت خلاق و پویا است.

کومبز معتقد است که از میان عوامل مدرسه‌ای ۵ عامل اهداف آموزش، برنامه‌های درسی، معلمان، روش‌های تدریس و تکنولوژی آموزشی تأثیر ویژه و مهمی بر کیفیت تدریس دارند. اما اکثر صاحب‌نظران معصده به معلمان عامل اصلی در فرایند تدریس و یادگیری هستند. شایستگی هر نظام آموزشی به شایستگی و توانایی معلمان آن نظام آموزشی مرتبط است و حتی در گامی فراتر اعتقاد بر این است که میزان شایستگی هر جامعه‌ای به میزان توانایی و شایستگی یک نظام آموزشی است که مایون و مرهون معلمان است.

امروزه کیفیت معلم به عنوان یکی از عوامل تعیین کننده‌ی کیفیت آموزش و پرورش قلمداد می‌شود. در کیفیت کار معلم بسیاری دخالت دارند: میزان تحصیلات، آموزش‌های لازم برای تعلیم، علاقه و انگیزه به تدریس، تعهد و مسئولیت در امر آموزش، میزان تجربه و نهایتاً میزان حقوق و دستمزد دریافتی.

بنابر گزارش یونیسف (۲۰۰۵) صلاحیت معلم، اعتقاد او به توانایی شاگردان برای یادگیری

دانش آموزان، توسعه حرفه‌ای مداوم، مکانیسم‌های بازخورد، نظارت و ارزیابی دائمی معلم از دانش آموزان، زندگی خوب و شرایط کاری مناسب معلمان به یادگیری بیشتر منجر می‌شود.

مطالعه ترکیبی یونسکو و یونیسف در سال ۱۹۹۵ در ۱۴ کشور توسعه نیافته نشان داد که: هر چند بیچه‌ها آموزش ابتدایی را به اتمام رسانده‌اند، اما نسبت معلم به دانش آموز نیمی از کشورهای بررسی شده بالاتر از بوده و نرخ‌های افت تحصیلی و عدم ثبت نام خصوصاً در مناطق روستایی بالاست. روحیه کاری معلمان کم غیبت آنان زیاد است. این وضعیت ناشی از سطح پایین آموزش و پایین بودن جایگاه معلمان است. یکی از عوامل مهم و مؤثر در تعیین کیفیت آموزش تناسب تخصص و تجربه معلم با موضوع درس است. مطالعه مشترک بین خود سازمان جهانی کار در ۱۹۸۰ نشان داد که بنگلادش، کامرون، نیکاراگوئه و ونزوئلا تقریباً نیمی از معلمان ابتدایی و متوسطه کن صلاحیت بودند. رابطه‌ی مستقیمی بین مهارت‌های حرفه‌ای، اطلاعات علمی معلمان و دبیران با سطح علمی آموزش دانش آموزان آنان وجود دارد.

یکی از مسائل مهم در ارتقای کیفیت آموزشی هر کشوری، جذب، حفظ و نگهداری افراد با صلاحیت در شغل معلمی است. در اکثر کشورهای در حال توسعه سه عامل عمده باعث شده تا افراد شایسته کمتر به شغل معلمی روی آورند. پایین بودن سطح حقوق و دستمزد معلمان، شرایط کاری، موقعیت اجتماعی معلم. پایین بودن حقوق و مزایا، مقام و منزلت معلمان باعث کاهش علاقه به شغل معلمی شده‌است. اهمیت و تحصیل ویژگی‌های اخلاقی و شخصیتی معلمان در تدریس و بهبود کیفیت آن موجب شده است تا علاوه بر تأکید روی خصوصیات علمی معلمان به ویژگی‌های شخصیتی آنان نیز توجه شود، زیرا دانش آموزان فقط از معلومات معلم بهره‌مند نمی‌شوند بلکه با توجه به سن و خصوصیات

روحی ایشان معلم را الگوی خود قرار می‌دهند و معلم بطور ناخواسته در آنها تأثیر می‌گذارد.

اهمیت کیفیت تدریس و در نتیجه ویژگی معلم را نمی‌توان دست کم گرفت، در مراحل اولیه تحصیلات ابتدایی گرایش به یادگیری و نیز خودشناسی در شخص شکل می‌گیرد و نقش معلم در این مرحله بسیار مهم است. هر قدر کودکانی که تازه پا به عرصه آموزش می‌گذارند که ردهایی چون فقر، محیط اجتماعی دشوار یا معلولیت جسمی داشته باشند، از معلم هم انتظار بیشتری می‌رود (دفتر همکاری‌های علمی و بین المللی، ۱۳۷۶). کلید اصلی و مهم پیشرفت کیفیت آموزش در دستان معلمانی توانا و تحصیلکرده می‌باشد. بهبود کیفیت آموزش به بهبود وضعیت استاد، آموزش، وضعیت اجتماعی، شرایط کار معلمان بستگی دارد و معلمان نیاز به دانش و مهارت مناسب، خصوصیات شخصیتی، امکان موفقیت شغلی و انگیزه دارند تا بتوانند انتظارات دیگران را برآورده سازند.